

10 aastat Tõstamaa valda

17. juunil 1992 taastati Tõstamaa valla omavalitsuslikud õigused ja meil on põhjust tähistada oma valla 10 sünnipäeva.

Ajaloo ei ole kümme aastat pikk aeg, küll aga inimelus. Pealiskaudselt mõeldes tundub, et midagi erilist nagu polegi toimunud. Põhjalikumalt vaagides on see aeg aga olnud äärmiselt huvitav ja sündmusterohke. On toimunud üleminek ühelt riigikorralt teisele, oma riigi, majanduse ja omavalitsuste ülesehitamine. Iseseisvus on andnud meile võimalused, samas pannud ka kohustused. Võimaluste kasutamine ja seega ka elukvaliteet sõltub eeskätt igast inimesest endast. Samas on uus keeruline, tuleb ette tagasilööke ja kindlasti ei lähe kõik nii nagu ideaalis kujutame.

Oleme teinud igapäevaseid toimetusi oma paremal äranägemisel ja kindlasti mahub igähele kümnesse aastasse palju tegemisi, rõõmu ja muret, kordaminekuid ja ebaõnnestumisi – nagu see elus ikka on. Nii on see ka kogu vallaga.

Iseseisvuse väärtust rõhutades ütles Tõstamaa kirikuõpetaja aastapäevakõnes, et kümme aastat oli idealiseeritud esimese Eesti Vabariigi pool eksisteerimisega.

Õnnitlejate hulgas oli maavanem Toomas Kivimägi, kes kinkis vallale maakonna lipu.

Vald - see on territoorium ja inimesed. Tihti ei oska me oma igapäevaelu elades tähele panna, kui mitmekesine ja ilus on meie valla loodus. Sageli ei ole meil aega märgata, kui palju toredaid inimesi on meie kõrval. Ehk on sünnipäevade ja pidustuste suurim väärtus aja mahavõtmine, tehtule tagasivaatamine ja kordaminekutest rõõmu tundmine? Kindlasti leiab iga vallaelanik tagasi vaadates enda jaoks vallaelus midagi positiivset, midagi õnnestunut ja kordaläinut. Osakem siis selle üle rõõmustada ja ammutada jõudu edaspidisteks tegemisteks. Tahan tänada kõiki, kes on erinevates valdkondades andnud oma parima kohapealse elu edendamiseks. Soovin kõigile Tõstamaa valla inimestele õnne valla sünnipäeval ning optimistlikku ellusuhtumist ja kordaminekuid edaspidiseks.

Algusaastaid meenutas Tõstamaa valla taasiseseisvuse esimene vallavanem Endel Tõnisson.

Esinevad külalised Soomest, sõprusvallast Korsholmst.

Toomas Rõhu
vallavanem

Tõstamaa õpilased osalesid BioNet'i projektis

Märtsi lõpul osales 15 liikmeline grupp Tõstamaa Keskkooli õpilasi rahvusvahelises BioNet'i koostööprojektis AERODATA.

BioNet on üleeuroopaline vabatahtlike organisatsioon, mille eesmärgiks on loodusariduse propageerimine ja kaasajastamine. Alates asutamisest 1995 aastal on toetatud ja organiseeritud kooliõpilastele mõeldud teadus ja keskkonnaprojekte. Samuti tegeleb BioNet loodusainete õpetajate koolitamisega. Projekt AERODATA on üks hetkel toimuvatest bioloogia ja keskkonna projektidest ja selles on osalejad Saksamaalt, Belgiast, Slovakiast ning nüüd siis ka Eestist. AERODATA projekti eesmärk on hinnata piirkonna õhu puhtust kasutades selleks puudel kasvavaid samblikke. Idee projektis osalemiseks tekkiski mõned aastad tagasi, kui olin avastanud, et meie puude tüved on kaetud nii ohtralt väga erinevate ja huvitavate samblikuliikidega.

2001 aastal Rendsburgis ESP (European School Project) konverentsil õnnestus kohtuda BioNet'i seltskonnaga ja kunagine idee samblike uuringutest läkski käiku. Projekti koordinaatoriks sai BioNet'i president Pierre Volpe Belgiast, kes on sama programmi läbi viinud ka mitmetes teistes Euroopa koolides.

Kevadel 2001 tuli ta esmakordselt Eestisse ja Tõstamaale, tutvuma meie oludega ja võimalustega. Aastase organiseerimistöo tulemusena sai käesoleva aasta märtsis esialgne koolitusprogramm samblike alal ja Tõstamaa õhupuhtuse hindamine. Koolituse viis külalisõpetajana läbi P. Volpe. Kolme päeva sisse mahtus tavapärasest õppetööd klassiruumis, laboratoorseid töid mikroskoopidega ja õppekäike loodusesse. Oma uuringute käigus leidsime paarkümmend samblikuliiki, nende hulgas ka mõned üsna harvaesinevad,

mida võib ainult tõeliselt puhtast õhust leida. Seega võib öelda, et meie õhk on väga puhas. Loomulikult oli see koolitus alles algus. Edaspidi hakkame võimaluse korral hindama õhu kvaliteeti ka kaugematel aladel nii Pärnu maakonna kui Eesti piires. Kogu tegevus toimus inglise keeles ja seega oli see õpilastele mitmekordselt kasulik. Lisaks bioloogia-alaste teadmiste täienemisele said nad ka kasulikku keelepraktikat. Projekti käigus valmib ka interneti lehekülg, kus kajastuvad meie tegemised ja nende tulemused. Hetkel on lehekülg küll alles üsna infovaene, aga see täieneb päev-päevalt. Kel rohkem huvi meie tegemiste vastu leiab lehe aadressilt:

<http://www.bionet.schule.de/schulen/tostamaa>

Tiina Kapten

Tõstamaa Keskkool
Loodusainete õpetaja

Kuidas külvad, nõnda lõikad

Aasta koolielus on järjekordselt lõppenud ja töötulemused õpilastel teada. Rõõmu on nendest õpilastest, kes tegid tööd rohkem kui ainekavas ette nähtud, käies kooli aineolümpiaadidel, -konkurssidel ja spordivõistlustel esindamas. Kiituskirjaga lõpetasid klassikursuse 12 õpilast:

- 2.kl. **Andreas Leerimaa**
Karl Väärtmaa
Kaisa Sutt
- 3.kl. **Keir Lomp**
Ann-Amy Vene
- 4.kl. **Evelin Leerima**
Frieda Kriisa
Stiina-Riin Saar
Mailis Palusalu
- 7.kl. **Raili Männamäe**
Liisa Randmäe
- 10.kl. **Reelika Tearu**

Aineolümpiaadidel saavutasid häid kohti **Evelin Leerima** (4.kl) matemaatikas 3.- 4. koht (õp. Eve Rõhu), **Liisa Pert** (8.kl.) emakeeles 2. koht (õp. Mari Lühiste), **Aimar Silivälja** (12.kl.) ajaloos 1.-2. koht (õp. Lya Vesik).

Vabariiklikel omaloomingukonkurssidel esinesid edukalt **Eda Vallimäe** (7.kl) – konkurss “Euroopa kool” (õp. Mari Lühiste), **Jaanus Jõgisu** – TTÜ korraldatud

konkurss “Minu unistuste ülikool”, **Erko Oidersalu** – EMLS-i korraldatud

emaluuletuste võistlus (õp. Mari Lühiste), **Aimar Silivälja** – mõttepäevikute konkurss ja Pärnumaa noorte luulekonkurss (õp. Mari Lühiste).

Saalijalgpalli valiktorniiri II koht vabariigis tagas meie tüdrukutele võimaluse osaleda Taanimaal Põhja-maade Koolispordi Festivalil, kus saavutati VI koht (õp. Ene Lehtsalu). Võistlussarjas “Tähelepanu, start!” saavutati vabariigis 6. koht (õp. Sirli Väara).

Kiita tuleb kergejalgseid tantsulapsi õpetajate K. Reinsoni ja M. Juhkami juhendamisel, kes pääsesid läbi tugeva konkursi Tallinnasse IX noorte laulu ja tantsupeole.

Tublidust ka edaspidiseks!

Lya Vesik
direktori asetäitja
õppe-kasvatustöö ala

Pootsi laat 2002 toimus sellel aastal 15. juunil

Kella kümneks oli müügitegevus juba täies hoos, nii et muudkui vali ja osta. Müüjaid oli nii Pärnust kui ka Märjamaalt, rääkimata oma kohalikest aktivistidest, kes alati rõõmsalt kohal on. Müügiks pakuti kodukaupu, vaipu, väetisi, majatarbeid, omavalmistatud suveniire, lilli ja taimi, jalatseid, kassipoegi, küülikuid, seapõrsaid, autovaruosi, tolmuimejaid ja muud tööstuslikku riistvara, raamatuid, Marati pesu, oma tehtud korve, oma kootud sokke jne. Nii et teadmiseks kohalikele inimestele ärge ostke vajalikku kaupa Pärnust, vaid koguge raha ja tulge POOTSI LAADALE.

Lapsed said sõita väikese hobuse ja poniga, selle eest kandsid hoolt Tiina Paap ja Mulgu talu.

Erilist põnevust pakkus pilapoe kaup - ka naisterahvastel oli mida vaadata.

Kella kaheteistkümnest läks lahti POOTSI JÕLEDA ehk POOTSI RAMMUMEHE võistlus.

Osavõtjaid registreerus kaksteist:

1. Aleksei Stepanov
2. Maido Kaja
3. Rainer Rand
4. Rünno Mändla
5. Michel Pihel

6. Rainer Läänmäe
7. Heimar Tamm
8. Ardo Käär
9. Janek Mändla
10. Magnus Pärk
11. Argo Antsu
12. Venno Press

Võistlus koosnes neljast alast, kõigepealt hoiti aja peale ühekroomist tangide vahel, seejärel hoiti sirgetel kätel õllekasti, siis veeti liivakotte ja lõpuks kanti raskust ringiratast. Võistluse võitis ja selle aasta POOTSI JÕLEDA, ehk RAMMUMEHE tiitli pälviv JANEK MÄNDLA.

Posti otsa ronimise võitis HEIMAR TAMM. Toimus õhupüssist laskmine, mis oli meeste seas populaarne. Hobusejootmise võistluse võitsid Maido Kaja ja Gerli Räim.

Teadmiseks naistele, et järgmisel aastal on plaanis välja selgitada ka Pootsi rammunaine.

Muusikat tegi ja tantsuvõimalust pakkus ansambel "Tule Taevas Appi." Põhjalikku informatsiooni pakuti pensionikindlustuse kohta.

Väga hästi läksid Sauli Äri pirukad ja Kata hernesupp, samuti Pootsi poe šašlõkk.

Tore oli see, et müüdi ka palju käsitöö tooteid. Toredad olid Miki tehtud klaasimaalid, Anu valmistatud käepaelad, Kata kootud sokid ja hästi läksid müügiks Heino Ranna valmistatud korvid. Kohal oli tõeline sepp omavalmistatud naelte ja hobuseraudadega.

Laada korraldanud perekond Rand tänab südamest kõiki kohalikke elanikke abi eest. Samuti suur tänu Tõstamaa vallavalitsusele.

Reet soovib, et Pootsi laat kujuneks selliseks nagu olid laadad vanasti, kus müüdaks põhiliselt kohalike käsitöömeistrite töid ja võimalikult vähe Leedu ja Poola kaupa.

Toredad olid Audruranna mustlased oma vahva noore pillimehega.

Mõnusad ja heasoovlikud olid kõik laadakülalised ja muidugi aitas laada heale kordaminekule palju kaasa ilus ilm.

Suur, suur tänu perekond Rannale sellise toreda ürituse organiseerimise eest!

Kohtumiseni järgmisel aastal samas kohas!

Tänutundega
laadakülaline **Mann**

14. juunil 1941 Tõhelas

14. juunil 1941 küüditati Tõhelast kaks peret. Teoste külast Teoste - Mardi talust Jaan Teoste (Jakobson, sünd. 1886), tema naine Sofie (sünd. 1887) ja kaks last: Anton (kutsuti Antsuks, sünd. 1914) ja Lilli (sünd. 1922). Arhiivandmetel suri Jaan Teoste Siberis nälga 13. juunil 1942. Ja see on kogu info selle pere hävingust. Teoste - Mardi oli paik-konna üks suuremaid ja eeskujulikumaid talusid, siin korraldati põllumajanduskursusi, Jaan oli põllumeesteseltsi tegelane, õppis Soomes põllumajanduslikku ehitust. Jaan oli Isamaaliidu Tõstamaa jaoskonna esimees. Teoste - Mardi talust pikemalt on 1998. aastal ilmunud "Teoste küla mälestustes".

Samal päeval tabas sama ränk saatus Leelaste külas Kopli talu peret. Koplilt viidi ära vanaperemees Aleksander Koppel (1880-1944

Siberis Sverdlovski oblastis) kooliõpetaja, laulukoori- ja orkestrijuh, Põllumeeste seltsi, Noorsooseltsi, Piimaühingu üks juhtivaid tegelasi. Temaga koos küüditati ka ta poeg Aleksander Koppel (1906-1942 mõrvati Siberis vangilaagris). Õppis Pärnu ühisgümnaasiumis, Aleksandri põllutöökoolis, Tõhela Kaubatarvitajate Ühisuse ärijuht, lõpetas sõjakooli aspirantide kursused, oli Tõhela Noorsooseltsi esimees, Tõhela raamatukogu juhataja, Kaitseliidu juht. Rahvasuus oli kahe põlve Aleksandritel selge vahe: vanemat Aleksandrit kutsuti Kopli Aleksiks ja nooremat Kopli Sassiks.

Koplilt laaditi küüdi autosse samuti nende meeste pered. Aleks koos naise Annaga (1883-1962) ja Sass koos last ootava naise Hilda (Kannel, 1912-1995) ja aasta seitsme kuu vanuse tütre Ainoga (sünd. 1939). Tütar teab

rääkida sellest õuduste ööst vanaema ja ema ning pisut ka iseenda mälestustest. Küüditamine käis magamise pealt, väljas oli juba valge. Muidugi püssimeestega. Naised nutsid, laps nuttis. Kohale toodud Tõstamaa jaoskonnaarst Nora Toots (Tõnisson 1913-1997), kes pidi sünnituse aega ütleva. Nora Toots viidud koos küüditatutega Papiniidu jaama. Kopli naiste seisukord oli masendav. Vana ema värises üle keha, laps nuttis, väljakannatamatu alandus oli püssimeeste saatel kõhuhädasid õiendamas käia. Ja siis juhtus ime. Nora Toots vehkinud küüditajate juures paberitega ning kinnitanud, et naisel on sünnitusvalud alanud. Tulemusena saadud need kaks naist, väike tüdruk ja veel sündimata teine tüdruk autosse (autojuht Unt) ja saadetud Tõhelasse Kopli tallu tagasi.

(järg lk 4)

(algus lk 3)

Aino jutustas, kuidas nende koer kodus oli hullunud, roomanud mööda maad ja ulgunud lihast-luust läbilõikava häälega. Piinad jätkusid. Elati hirmus, et neid ikkagi viiakse minema. Hilda sünnitas kuu aja pärast 13. juulil 1941 tütar Elleni. Ka see oli ime, et õudsete läbielamiste järel terve uus elu sündis. Samuti kartsid nad 1949. aasta küüditamist. Neil hoitud alati soojad riided valmis. Aino mäletab, et temagi mõelnud, milliseid kooliraamatuid Siberisse ligi võtta. Kodus peideti hoolega isa Kaitseliidu märke ja mundreid. Siberisõidust nad pääsesid. Aeg ei peatu. Nüüd on Kopli Sassi tütreid juba ise vanaemad. Kopli mehed ei saanud ialgi teada oma naiste saatusest, laste saatusest.

Tänuks Nora Tõnisson-Tootsile. Ta oli suure talu tütar. Viljandimaalt Võrtsjärve äärest. Lõpetas 1940 Tartu Ülikooli ja suunati jaoskonnaarstina Tõstamaale. Tõstamaa mõisa viimasel valitsejal Jakob Tootsil (1881 Toris - 1933 Tartus, maetud Tõstamaale) oli kuus last - lastest vanem - Aleksander Toots (1912-1989). Kolm esimest kooliaastat olnud Aleksandril koduõpetaja, hiljem õppinud Pärnus. Tartu Ülikooli lõpetas agronoomi-haridusega. Jäi ülikooli juurde tööle. Nora ja Aleksander tutvusid Tõstamaal, abiellusid Pärnus ja 1943 asusid elama Tartusse. Nora alustas tööd silmaarstina silmakliinikus. Poeg

Ain-Jakob sündis 1944 ja tütar Vilja 1947. Pere elas samas kliinikus ülakorrusel. 1949. aasta küüditamine lõi sellegi elu segi. Omski oblastisse Irtõši äärde küüditati Nora Toots koos lastega. Ka Aleksander Toots oli küüditamisvagnis, kuid väga kõrge palaviku ja kopsupõletiku kartuses tõsteti ta Aardla jaamas maha. Nora töötas Siberis arstina. Aleksander enam ülikoolis töötada ei saanud, kaitsmata jäi teaduskraad (Eesti mullastikualane uurimus oli kaitsmiseks valmis). Hiljem töötas agronoomina, Teedla sovhoosis ostis maja. Poeg Ain sai Siberist tagasi 1954, tütar Vilja tuli tagasi 1956, Nora jõudis Eestisse tagasi 1957. Töötas arstina samas kliinikus edasi. Ain lõpetas TRÜ vene filoloogina (kiitusega), tütar Vilja õppis TRÜ-s keemikuks, töötas ülikoolis ja praegu on Tartus keemiaõpetaja. Nora Tootsi on iseloomustatud äärmiselt lahke, sõbraliku ja abivalmis inimesena. Tema tütar meenutab, et noorusest on meelde jäänud üks suur kätepesemine, see nõue olnud emal väga range. Vilja lisab, et oma lapsedki on ta tihti käsi pesema õpetanud. Tõstamaa Tootsidest (eelviimase mõisavalitseja perest) viidi Siberisse Jakob Tootsi 85 aatane naine Auguste-Vilhemine (1864-1949) koos tütrepoja (viimase valitseja poja) Villemiga. Villem mõrvati 1960. aastal, teine poeg Olaf oli Saksa sõjaväes ja langes

Sinimägedes, kolmas poeg oli Nora mees Aleksander. Tütred Elga, Erika ja Anita läksid Rootsi. Kõik abiellusid rootslastega, neil on kokku kuus lapselast. Praegu elavad mõisavalitseja lastest Rootsis veel Erika ja Anita.

Mõisameeste jutu jätkuks on huvitav lisada, et 1988. aasta aprillis Tartu muinsuskaitsepäevade ajal korraldas allakirjutanu Baeri majas Tõstamaa kihelkonna taluehitistest, mõisahoonetest, elu-olust jm. avaliku näituse, mida külastati väga palju. Külalisraamatus on ühel leheküljel ühel kuupäeval (17. aprillil) kaks huvitavat sissekannet: Au tegijale! Rõõm külastajale. Tõstamaa mõisa toapoi tütrepoeg Olaf Printits (ta on Tartu Ülikooli matemaatikaprofessor). Ja teine sissekanne: Väga meeldiv oli näitusega tutvuda. Tõstamaa mõisavalitseja pojatütar Vilja Toots pojaga. Veel olid need mõisameeste järeltulijad näitusel ühel ja samal ajal. Vilja Toots meenutas hiljuti seda näitusel kohtumist ja lisan naljatamisi, et tema on ikka kraad kangem kui Printits (O. Printits oli tema õppejõud). Kopli pere saatusest jutustasid Sassi tütar Aino Mäekuusk, Sassi õetütar Tiiu Aasamets, Nora Tootsi perest tütar Vilja Toots ja dr. Toomas Siirde.

Vaike Hang

LASTEAIA LOOD

Lasteaia aastapäevaks saime vallalt kingiks 1000 kr. Otsustasime selle raha eest minna teatrisse "Suvitajaid" vaatama. Saime väga meeldiva teatrielamuse nautides Helgi Sallo võrratut osatäitmist ja nägime ühtlasi ära ka renoveeritud "Endla" teatri.

Seekord tahaksime tänada Károli vanemaid Taivot ja Airit, kes tegid korda noorema rühma õuealal olevad pingid.

Alates juulikuust üritame uuesti üle minna lastevanemate tasu maksmisele ettemaksuna. See tähendab, et vanem, kelle laps juulis lasteaeda tuleb, peab maksma terve kuu eest 1. juuliks. Puudunud päevade kohta tehakse

tasaarvestus järgmises kuus. Soovitame ka informeerida kasvatajat, kui laps järgmisel päeval puudub või on haigestunud. Palju probleeme tekitab just see, et laps puudub pikemat aega ja vanemad ei tunne huvi, kas toiduraha on makstud.

1. juulist saab lasteaeda üheks päevaks tuua ka last, kes nimekirjas ei ole. Näiteks on emal vaja linna minna ja ei ole last kellegi hooleks jätta. Selline ühepäevaline lasteaia kasutamine maksab 25 kr. päev ja lapse vanus peab olema vähemalt 2 a. Lapsevanemal, kelle laps alles septembris lasteaeda tagasi tuleb, tasuks suvel natuke kokkuhoidlikum

olla. Vastu võtame ainult need lapsed, kelle eest toiduraha on 1. sept.-ks makstud. Septembrikuu maksmata jätmist põhjendatakse tavaliselt vanemate laste kooliminekuiga seotud suuremate kulutustega. Kuna vallast meile enam arvete maksmiseks krediiti ei anta, on kord kõigile vanematele ühesugune. Täpsemat informatsiooni saab alates 1. juulist tel. 96 144 või tulla isiklikult kohale.

Aita Lind

Tõstamaa Lasteaia juhataja

Kuidas jõuavad Euroopa Liidu miljardid teie valda?

Euroopa Liit pakub Eestile aastatel 2004-2006 regionaalabi kuni 3,6 miljardit krooni aastas. Teisisõnu pakutakse meile iga Eesti elaniku kohta tagastamatut abi umbes 2200 krooni aastas. Kuidas see raha teie valda jõuab ja teie valla elanikke aitab?

Erinevalt põllumajandusküsimustest polnud regionaalpoliitika teemal läbirääkimisi pidades vaja vaielda abiraha suuruse üle. Euroopa Komisjoni pakutud 3,6 miljardit krooni aastas rahuldab Eestit täielikult.

Pigem on meie probleem see, kas me esimestel liitumisjärgsetel aastatel kogu abi vastu suudame võtta. Musta stsenaariumi korral arvestab rahandusministeerium sellega, et kahel esimesel aastal suudetakse EL regionaalabi ära kasutada keskmiselt 3,25 miljardit krooni aastas. Kõige tähtsamaks kujuneb siin esimene aasta. Iga hilinenud kuu liitumisel ja Eesti riikliku arengukava kinnitamisel toob meile kaasa raha vähesema kasutamise esimesel aastal. See ei tähenda veel seda, et need summad Eestile lõplikult kadunud on. 2004 aasta rahadest saab väljamakseid teostada kuni 2006 aasta lõpuni, 2005 aasta rahadest 2007 aasta lõpuni jne.

Paremad maanteed, odavam elekter
Pool regionaalabist tuleb meile EL Ühtekuuluvusfondi kaudu. Selle raha eest teostatakse üle 80 miljoni kroonise maksumusega transpordi- ja keskkonnakaitseprojekte. Näiteks on selle raha eest plaanis remontida Tallinn-Tartu-Luhamaa ning Narva-Valga maanteed, toetada suuremate rahvusvaheliste sadamate arendamist. Samuti soovime kasutada Ühtekuuluvusfondi raha põlevkivi-elektrijaamade uuendamiseks. Kuidas teie valla inimesed sellistest ettevõtmistest kasu saab?

Tallinn-Tartu-Luhamaa maanteed saavad otseselt kasu Lõuna-Eesti elanikud. Suurem ja kiirem tee võimaldab neil mugavamalt pealinnas käia, samuti hoogustab parem transpordiühendus sealkandis ettevõtlust. Maanteed ehitada tuleks Eesti riigil niikuinii. Praegu tehakse seda laenu raha eest, kuid laen tuleb tagasi

maksta. Ehitades teid EL tagastamatu abi eest, saame oma maksumaksja raha säästa näiteks parema hariduse või arstiabi eest maksmiseks.

Ka elektrijaamu tuleb uuendada niikuinii, praegu võetakse selleks raha kõigi Eesti Energia klientide taskust. Kui EL tasub tulevikus 20-30% elektrijaamade tehnoloogia keskkonnasõbralikumaks muutmise kuludest, siis võimaldab see vältida elektri hinna tõusu.

Teine pool regionaalabist tuleb struktuurifondide kaudu, mida on kokku neli. Regionaaltoetusteks võib aastas kulutada ligi miljard krooni. Selle eest saab tulevikus rahastada infrastruktuuri arendamist, näiteks haiglate uuendamist, sadamate väljaarendamist, vajalike juurdepääsuteede ehitamist maapiirkondade ettevõtetele, keskkonnaobjektide rajamist. Põllumajanduse ja kalanduse arengu- toetuseid on võimalik talunikel ja ühistutel kasutada investeringute tegemiseks ja tootmise uuendamiseks.

Euroliidu eesmärk on vähendada tööpuudust

Üle 300 miljoni krooni regionaalabist on suunatud uute töökohtade loomiseks või säilitamiseks. Toetada saab pikaajaliste töötute koolitamist, kelle nooruses omandatud ametiga pole tänapäeval enam midagi peale hakata. Eestis kulutatakse praegu tööpuuduse vähendamiseks peaaegu viis korda vähem raha kui Euroopa Liidus, seetõttu on meie tööpuuduse tase ka peaaegu kaks korda suurem. Struktuurifondide projektide suurus võib kõikuda paarist tuhandest (koolitus) kuni mitmekümne miljonini (infrastruktuur). Struktuurifondidest võivad toetusi taotleda iga valla omavalitsused, munitsipaaltevõtted, ettevõtjad, talunikud ning mitmetulundusühingud.

Euroopa Liit pakub meile regionaalarenguks raha, mis võrreldes meie seniste oma summadega on mitu korda suurem. Aga selle abi vastuvõtmiseks peavad Eesti riik, omavalitsused ja ettevõtjad ka ise vaeva nägema.

Euroopa Liit katab regionaalsete ettevõtmiste kuludest 20-85%, osa rahast tuleb alati panna Eesti avalikul

sektoril. Teiseks on meil vaja häid ideid, millest kohalikud inimesed saaksid käegakatsutavat kasu (töökohtade loomine, elukeskkonna parandamine). Kolmandaks on vaja head ideed korralikult kirja panna. Euroopa Liidu abi ärakasutamiseks on vaja valmistuda juba praegu. Rahandusministeeriumil ja sise- ministeeriumil on kavas alates sügisest koolitama hakata vajalikke nõustajaid ning pakkuda selleks kõigile huvilistele piisavalt teavet. Iga krooni eest, mida Eesti hakkab liitumisel ELi eelarvesse maksma, on meil võimalik saada tagasi 3-4. Seda raha kasutades on Eesti suuteline kordama Iirimaa edu, mis tõhusa EL regionaalabi ärakasutamisega suutis tõusta Euroopa vaesemate riikide seast jõukamate sekka.

(Miks meid üldse aidatakse?)

Sageli küsitakse, miks üldse Euroopa Liit meid aitab? Kas see abi on ikka omakasupüüdmatu? Euroopa Liidus on olnud algusest peale kehtinud põhimõte, et rikkamad riigid toetavad vaesemaid. Näiteks Saksamaa ja Holland maksavad selle eest, et aidata Kreekat ja Portugali. Muidugi on siin ka väike omakasu mängus. Iga inimene tahab ju, et tema naaberkorteris või talus elaksid korralikud inimesed. Korralikud naabrid ei tee teile tüli, vaid on vajadusel abiks. Nii tahavad ka Euroopa Liidu riigid, et kõik nende naabrid oleksid heal järjel ja meeldivad. Majanduslikult edukad riigid ei ähvarda naabreid kurjategijate ega ebaseaduslike töötajate sisserändega.

Esiailgu pakub EL kindla suurusega regionaalabi summast meile kolmeks aastaks. See ei tähenda, et pärast 2006. aastat abi lõpeks. Meid toetatakse regionaalabirahaga niikaua, kuni oleme oma elujärgjega jõudnud Rootsi või Soomega võrreldavale tasemele. Kahjuks oleme me sellest praegu väga kaugel, olles umbes kolm korda oma põhjanaabritest vaesemad.)

Renaldo Mändmets,
rahandusministeeriumi asekan-
tsler

Ise tehtud - hästi tehtud

24. mail lõpetas oma neljandat tööaastat "Tüdrukute klubi". Tüdrukute arvates on klubis tore käia, sest seal saab ise tegutseda, asju teha ja kokata. Asju teha tähendab näiteks lilleseadete ja lillekimpude valmistamist, jõulukaunistuste tegemist, riiete joonistamist ja nende huvitavamaks muutmist. Kokanduse vallas saadi teadmisi nii keetmisest kui küpsetamisest, tehti kartuli-pannkooke, pastaroozi, saiakesi ja muidugi torte nii küpsistest kui pannkookidest. Tüdrukuid juhendab **Merli Mirk**. Tüdrukud tahaksid tänada aasta jooksul aidanud ja õla

alla pannud inimesi - Helga Randmaa, Elsa Tiik, Pille Martson, Kaja Lomp, Maire Adler ja Karin Miidu - aitäh teile! Selle aasta parima perenaise tiitli sai endale Frieda Kriisa, hoolsaim perenaine oli Leana Langus ja püüdlikum Leenu Aava. Tüdrukute arvates oli

klubis lahe ja nad soovivad sügisel ka teistel tüdrukutel klubisse tulla.

TANTSUPIDU TOLMUS JA PÄIKESES.

8. juunil toimus Väandras maakonna tantsupidu. Tõstamaalt sõitis peole 2 rühma-memmed ja naisrühm.

Proovid algasid juba kell 10 hommikul ning lõunaks oli staadioni murust järel vaid riismed-tantsijate jalad keerutasid üles selliseid tolmupilvi, mis oleks au teinud igasugusele liivakõrbele. Kui lisada veel kõrvetav päike ja 25 kraadi õhusooja, siis sai kõrbepilt veel täiuslikum.

See tavatu ilm ei suutnud aga kuidagi rikkuda rõõmsat peomeeleolu.

Kui proovid lõppenud ja maitsev seljanka söödud, kogunesid kõik

osalised värvikirevaks rongkäiguks kõige ees Väandra karu oma poegadeaga.

Erinevate tantsurühmade esinemiste vahele lükiti toredaid lugusid ja legende karujahist Väandra metsades. Samal ajal tembutasid karupojad staadionimurul.

Peale tantsupeo lõppu toimus simman kohalikus pargis. Simmani juhatasid sisse Soome lauljad, kes muu hulgas esitasid ka Saaremaa valsi (selle loo rütm oli meie jaoks küll tavatult aeglane).

Hoopis hoogsamalt alustasid Kihnu poisid. Kõik olid unustanud päevased

"piinad" tolmus ja päikeses ning jalakeerutus võttis uut hoogu.

Kuna meid ootas saja kilomeetri kaugusel Tõstamaa, siis jätsime peo kestma ja asusime tagasiteele.

Hoolimata tolmust, äikesest ja ka meeldivast väsimusest, oli kõigil rõõm toredast päevast.

Siinkohal on paras paik avaldada tänu meie juhendajale Tiiale, kes viitsib ikka meiega "mässata" ja seetõttu tekib meil võimalusi ka kodust kaugemal esineda.

Efeline

Vallavalitsus teatab:

TÕSTAMAA VALLA SOTSIAALKOMISJONI OTSUS

Lähtudes sotsiaalhoolekande seaduse muutmise seadusest RT I 2001, 98, 617 § 22³ lõige 3 p.1;3 ja arvestades asjaolu, et suvekuudel on kohalikel ettevõtjatel pakkuda juhutööd, võtab sotsiaalkomisjon vastu otsuse:

1. Suvekuudel mitte maksta vallast sotsiaaltoetusi töötutele ja tööotsijatele.

Heino Tamm
Sotsiaalkomisjoni esimees

Valda teatanud tööpakkujad on:

Jaanus Hindreks Selistes tel. 74 579 mob. 050 77161
Milvi Rand Pootsis tel. mob. 052 80086

Seoses puhkusega sotsiaalnõuniku vastuvõtt
15.-19. juulil 2002.a.

kell 8.00 kuni 17.00, lõuna 13.00.-14.00

Tõstamaa vallavalitsuse ametnikud on puhkusel 25. juunist kuni 5. augustini. Tööl on üks ametnik, kes lahendab edasilükkamatud probleemid.

MÕNED INIMESED KIRJUTAVAD ehk 13. aprillil 2002

Toolid nagisevad, lauad kägisevad, paber krabiseb ja õues undab segumasin jou-jou-jou. Vahel kostab aknast ka linnu siutsatusi.

Selline on taust, mille saatel 12. klassi õpilased kirjutavad oma riigieksamikirjandit kümne hulgast valitud teemal. Teemad on head: igäüks peaks sobiva leidma. Arutleda võib 21. sajandist kui mõttemallide muutjast, inimese siseheitlustest, piiridest meis ja meie ümber, elu väärtustest, isamaalisusest ja ajaloost, soorollidest, virtuaalmaailma võlust ja viletsusest, kunstist, Idast ning

Läänest. Ole vaid valmis mõtteid kirja panema.

Kuidas aga mõtted paberile jõuavad? Kas aknast kevadesse kiigates, midagi tuttavat otsides, ajaloolist lage uurides? Kaaslase kinnitavat pilku tabades ja kirjutatut taas üle lugedes? Omaette vaatamisväärsus on ka vastas istuv kõrge komisjon. Kes millega tegeleb? Kas tänased uudised on juba loetud, kontrolltööd parandatud ning omavahel kommenteeritudki; koolidokumendid täidetud ja korda sätitud? Lonks limonaadi ning suu ei kuivagi enam nii palju. Tükk sokolaadi põske-nii on veelgi kindlam tunne. Suunurka ununenud pastapliiatsiots aitab hea mõtte jälile, sõnaraamat annab õige kirjutusviisi. Veel lonks limonaadi, pilk kaaslastele, siis komisjonile ja uuesti töö juurde. Hakkab vist valmis

saama. Nüüd veel kõik hoolega läbi lugeda, mõtelda, õige leida, parandada, et puhtalt kõige paremini kirja saaks.

Kuidas eksaminandid end tunnevad? Kaisa on närvis, Evelyn igavleb, Aimar on pinges, Maanus on lugemisse nii süvenenud, et huuledki liiguvad kaasa, Elari jalg muudkui väntab kirjutamise taktis, Merle ja Erko ei näita oma pingeid, on päris rahulolevad, Mairit rändab mõttemaailmas, Rainil on käsi kirjutatul nagu koolitunniski (koht ka kõige ebameeldivam /või hoopis kindlam/- vahi aga õpetajaga tõtt). Nii sünnib lõpukirjand aastal 2002.

Kirjutajaid jälgis õpetaja
Mari Lühiste

“LAPS JA LOODUS”...

... oli tänavuse looduskaitsekuu tunnuslause. Sellega sobisid hästi kokku Tõstamaa Keskkooli õpilaste tegemised.

Soojal maikuu kolmapäeval istusid 5.A klassi lapsed pärast tunde koolimaja juurest vankrile ja algas sõit Suti randa. Tiina Paap oli meid kutsunud osalema aktsioonis “Rand puhtaks!” Suti rand on tõstamaalastele armastatud puhke- ja ujumispaik, kuid veemõnude nautimise kõrval seal ka süüakse-juuakse. Kaasavõetud taara aga unustatakse või lihtsalt jäetakse maha vedelema. Nii on rannas pudeleid, topsikuid, kilesid jms - seda

meie õpilased korjama läksidki. Sutis anti igäuhele kilekott, kellele suurem, kellele väiksem, ja juhatati randa, kus algas tõsine koristustöö. Piki mereäärt liiguti peaaegu paruni supelkohani (Leetsaare alla). Suured mustad kilekotid said prahti täis ja töö lõpuks oli päris korralik vankrikoorem.

Järgnes pisike piknik skautide onni juures. Väga hästi maitses Tiina ema küpsetatud rabarberikook ja janu kustutas kodune mahlajook. Aitäh! Kel veel jaksu, ronis suure puu otsagi. Et ilm oli üsna soe, sulistati ka merevees (mõni isegi täies mundris). Tagasi sõideti jällegi hobuvankril. Kõik olid heas tujus ning rahul ja lubasid järgmisel aastal taas randa

koristama minna. Loodame, et siis on vähem prahti. Ehk hoiavad supelsaksad nüüd mereäärse puhtama, et lapsed nende järelt koristama ei peaks. Tööd jätkus teisekski päevaks, mil rannas tegutsesid 13. klassi õpilased, kes koristasid Värati-poolset ala. Nemadki korjasid vankritäie prahti.

Suur tänu Tiina Paabule, kes õpilastele meeldivat tegevust pakkus ning Suti ranna puhtuse eest hoolitseb. Loodame, et rannamõnude nautijad nüüd ise enda järelt koristavad.

5. A klass ja õpetaja
Mari Lühiste

PÄEVANE RATTAMATK

5.A klass läks 30. mail pärast tunde koos õpetaja Mariga rattamatkale. Päike paistis kogu matkaaja. Sõitsime mööda Tagatalli sigalast, kihutasime läbi metsa ja mööda kivist või liivast teed. Vurasime natuke mööda asfaltteed, keerasime kruusateele, mis oli umbes 2 km pikk. Siis pöörasime mere poole ning olimegi Vaiste rannas õpetaja maal. Parkisime oma rattad ja ruttasime vee äärde. Kõik tahtsid hirmsasti ujuda, panime trikood selga ning jooksisime vette.

Kõige julgemad olid Kristiina, Sigrít ja mina. Vesi oli küllalt soe ja kõik käisid ujumas, ka õpetaja.

Pärast ujumist pakkisime lahti söögikotid ja näksisime natuke. Sigrít tahtis väga lõket teha ja poisid aitasid teda. Istusime kividel ja lobisesime niisama. Õpetajal olid kaasas mõned mängud, siis mängisime natuke. Ranno, Mario ja Andre leidsid ühe hea ujumiskoha, kus oli küllalt sügav. Paljud läksid sinna ujuma. Aeg läks kiiresti ja kell oli saanud juba pool viis. Hakkasime teisi ujumiskohast ära kutsuma. Keegi ei tahtnud eriti tulla,

aga lõpuks ikkagi vastu tahtmist tulid. Pakkisime asjad kokku ja alustasime tagasisõitu. Vahepeal juhtus ka üks äpardus, aga sellest ma parem ei räägi. Nüüd tulime mööda asfaldi. See oli isegi raskem kui minek. Tagasi jõudsime erineval ajal - kes varem, kes hiljem.

Loodan, et see päevane matk meeldis kõigile. Täna kõiki ühtteist klassikaaslast ja õpetaja Marit, kes sellest osa võtsid.

Minna Pert

Õnnitleme juunikuu sünnipäevalapsi!

<i>Aastad - need tulevad,</i>	Harri Trump	79	Helmi Rahumäe	72
<i>aastad - need lähevad,</i>	Leida Olesk	78	Elsa Vilgats	71
<i>ajal on alati kiire.</i>	Elviine Põltsam	77	Meeri Tilk	70
<i>Tühjalt ei tule nad,</i>	Arno Tohv	76	Eduard Vesik	70
<i>tühjalt ei lähe nad –</i>	Vilma Männiku	75	Arvo Tetsmann	65
<i>neil pole kusagil piire.</i>	Helju Velikok	75	Alli Premet	55
	Anna Pull	74	Jüri Käsper	55
Neonilla Riidamets	84	Meinard Tsilk	72	
Maria Puls	79	Olev Puusild	72	

Tervitame uut vallakodanikku!

Mare Luhtoja – poeg
MAKE - 24.05.2002.

Laupäeval 22. juunil kell 21.00

Tõstamaa Laululaval

JAANITULI

Kavas:

naisekandmise võistlus ja muud sportmängud.

Tantsuks ansambel:

"Tule Taevas Appi"

Üritus tasuta!

Lgp. vanema rühma lapsevanemad!

On võimalik tellida lasteaia lõpupilte. Samuti on fotosid tuletõrjevõistlustest Pärnus, ekskursioonist Keila Tervisekeskusesse ja Tallinna loomaaeda.

Tellida saab tööpäevadel vanemast rühmast juunikuu lõpuni.

Pilte Pärnus toimunud laste laulu - ja tantsupeost saab tellida septembris.

Lasteaia õpetaja Ester Põltsam

21. juunil kell 21.00

JAANIPÄEVA PIDU TÕHELAS

Esinevad Koonga tantsijad ja Aruvälja naisansambel **"KARUOHAKAS"**

Muusikat teeb ANDRES HIRVELA

Kohapeal ka baar

Sissepääs TASUTA

10. Tõhela kodukohapäev

6. juulil 2002

10.00 - Avamine

10.15 - Pallimängud

12.00 - Kalmistupüha

13.00 - Meenutused Leelaste külas

17.00 - Rahvakoosolek

19.00 - Loterii

21.00 - Simman

Tõrvikutega teatejooks, lõkkeõhtu, sportmängud, näitused, baar

Fotonäitus

"Tõhela elu ja inimesed"

Tõhela kirikus

Ootame juba praegu raamitud fotosid

Info tel. 96 516

**Tõstamaa
 valla
 ajaleht**

Toimetus:

Lea Rannik Tõstamaa Raamatukogu

Alo Adler Tallinna Tehnikaülikool

Trükkinud OÜ Hansaprint

tel. 96 184

lea.rannik@mail.ee

tel. 96 231

alo.adler@mail.ee